

לא עלה (לא בשחת ולא בירק), אלא במידת מה בוודאי למזון מרוכז.

ברור לי, שאם מטרתנו — הגדלת התנובה הממוצעת, אם זה מוצדק או לאו, חייבים אנו להמשיך ולבחור בשופרא דשופרא. ואני חוזר ואומר שככל שהממוצע יעלה, הבחירה תהיה קשה, וככל שהיא תהיה קשה ניאלץ בינתיים לחזר אחרי פרים מתאימים, או שיבוא הזמן שגם ברשותנו יהיו צאצאי משפחות, שעד לדור שלישי—רביעי, תנובות של 12.000 ליטר לא יהיו אצלם מקרים יוצאים מהכלל. במירוץ זה חייבים לשתף את כל הגורמים, ובוודאי תיפולנה פרות רבות, ובוודאי קל יותר לבצע זאת כאשר המחירים בשוק הבשר גבוהים.

ההיפך של התהליך הנ"ל, גם הוא אפשרי; תנאי הכלכלה בארץ יתכן ויצדיקו החזקת פרה נמוכת התנובה; זאת נוכל להשיג בקלות ע"י שינוי המזון והטיפול, ועל תנובה כזו נוכל לשמור בקלות גם באמצעות פרים ילידי המקום. אנחנו בוקרים צעירים מאוד מבחינות מסויימות; טוב שנמשיך לקבל תורה מהמנוסים יותר. ד"ר ר. וולקני

חייבים אנו לקבוע בו תכונות מספר שיצינו אותו. המשכת הזיווגים בפריים מטיפוס אחד תקרב את השגת המטרה. האמונה שנוכל ליצור גזע עמיד בפני תנאי אקלים חם ותכונה זו נוכל להשיג ביתר קלות מהבקר האזורי, נראה לי שזוהי אמונת שוא; עמידות יתר תמורת ירידה בתנובה, תמורת פרה קטנה יותר יתכן וכן, אבל השגנו הוכחות ברורות שגם פריים אמריקאים הולידו בנות עמידות בפני חום כפריים מקומיים ומעורבים.

אינני יודע מתי נגיע, ואם נגיע, לעמידה בהשבחת הבקר, באיו תנובה ממוצעת נעמוד — ב־8000, 10000 ליטר או למעלה מזה. אין לי כיום כל מושג, וחסר אני את הנתונים והחזון לברר לעצמי מה דמות תהיה לעדר שתנובתו הממוצעת תגדל, ואיך נטפל בפרות אלו, במה ובכמה נאכיל אותן ואם זה ישתלם? אבל מכל מה שראינו נוכל להשיג תנובות אלו במידה גדלה והולכת, ואני זוקף זאת בחלק גם לידע שנרכש וגם לשינוי תנאי הסביבה, ובין היתר גם למכונת החליבה שכל כך פחדנו מפניה וגם לסככות וגם למטרות, אבל לא למזון, שטיבו

יתרונותיו של הזבל האורגאני הנוזל

לדבריו של ד"ר היים, מומחה גרמני לבעיות הזיבול והדישון, רצוי השימוש בזבל אורגאני בצורה נוזלית, כיוון שבדרך זו ניתן לנצל באופן יעיל ביותר את סגולות הדישון והטיוב (העשרת הקרקע בהומוס) שבזבל. לפי ניסוי יוצא שיעורי הנצילות של חמרי הדשן שבזבל אורגאני מוצק הם: 30% של התנקן, 20% של הזרחן ו־50% של האשלגן.

בתהליך המסת הזבל האורגאני מוסיפים עליו דשנים זרחניים והוא הופך חומר דישון מלא מהיר פעולה וארך השפעה. בניסויי השוואה של שיעורי הנצילות הושגו תוצאות אלה:

כמות חמרי הדשן ב־10 טון זבל אורגאני	50 ק"ג חנקן	30 ק"ג זרחן	60 ק"ג אשלגן
הנצילות בזבל אורגאני מוצק	15	6	30
הנצילות בזבל אורגאני נוזל	37	21	51
ההפרש לטובת הזבל הנוזל	22 ק"ג חנקן	15 ק"ג זרחן	21 ק"ג אשלגן

היוצא מזה שעל ידי הפיכת הזבל האורגאני לנוזל ניתן להעלות בשיעור ניכר את ניצול חמרי הדשן שבו ולחסוך בהוצאות רכישת דשנים חנקניים ואשלגניים מהחוץ.

היש יתרון בלידות תאומים?

מתעורר ספק אם רצוי לו לבעל העדר לשמוח לריבוי לידות תאומים בבקר. תחנת נסיונות אמריקאית פירסמה בזמן האחרון תוצאות מחקר בשאלה זו על יסוד נתונים בעדרים שונים משך 50 שנה; לפי זה יוצא שהפרות, בתקופה שלאחר לידת תאומים, מניבות בממוצע כ־500 ק"ג חלב פחות מאשר בתקופות חליבה שלאחר לידות חד-ולדיות.